

Bruxelles, 30.5.2017
COM(2017) 248 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Dezvoltarea școlilor și calitatea excelentă a predării pentru un început bun în viață

{SWD(2017) 165 final}

1. Introducere

Investițiile în oameni, în special în tineri, reprezintă o prioritate majoră pentru Europa. În decembrie 2016, Comisia Europeană a prezentat inițiative privind „Investiția în tinerii Europei”,¹ subliniind că este important să se ofere *noi oportunități pentru tineri*. Un mesaj esențial este acela că nivelul calității educației este decisiv pentru perspectivele și șansele de reușită în viață ale tinerilor. Această inițiativă se bazează pe „Noua agendă pentru competențe în Europa”.² Educația joacă, de asemenea, un rol fundamental în cadrul pilonului european al drepturilor sociale.³ Prezenta comunicare face parte dintr-un pachet de inițiative care vizează școlile, învățământul superior și monitorizarea absolvenților. Comunicarea răspunde Concluziilor Consiliului European din decembrie 2016⁴. Comunicarea sprijină obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 4 al ONU privind educația.⁵

O educație de înaltă calitate pentru toți va ajuta Europa să își atingă obiectivele economice și sociale. La baza unor societăți favorabile incluziunii și rezistente se află o educație de bună calitate. Educația reprezintă punctul de plecare pentru o carieră profesională de succes și cea mai bună protecție împotriva șomajului și a sărăciei. Educația favorizează dezvoltarea personală și pune bazele unei cetățenii active. Educația de bună calitate stimulează C&D, inovarea și competitivitatea. Cu toate acestea, pentru ca societățile să profite de aceste avantaje, educația de înaltă calitate trebuie să fie o realitate pentru toți.

Școlile joacă un rol esențial în învățarea pe tot parcursul vieții și, prin urmare, este nevoie de acțiuni în vederea îmbunătățirii calității și performanței învățământului⁶. Situația actuală din Europa arată că trebuie să depunem eforturi pentru a nu stagna în această situație. La nivelul Uniunii Europene, există o mare diversitate de școli și sisteme de învățământ. În același timp, aproape toate statele membre se confruntă cu o serie de provocări importante:

- **Există deficiențe în dezvoltarea competențelor la nivelul învățământului.** Cele mai recente rezultate ale studiului PISA realizat de OCDE arată că unul din cinci elevi are dificultăți grave în dezvoltarea unor competențe suficiente în citire, matematică și științe. În consecință, acești tineri sunt mai predispuși să se confrunte cu obstacole importante, pe tot parcursul vieții, în ceea ce privește incluziunea socială și capacitatea de inserție profesională. În același timp, proporția de elevi care obțin rezultate foarte bune în Europa este relativ scăzută: chiar și statele membre ale UE care înregistrează cele mai bune rezultate sunt depășite de țările asiatice avansate.⁷ Mulți tineri nu dețin

¹ COM(2016) 940, 941.

² COM(2016) 381.

³ COM(2017) 250.

⁴ Concluziile adoptate de Consiliul European la 15 decembrie 2016.

⁵ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

⁶ Provocările menționate în prezenta comunicare se aplică atât sistemului general de învățământ, cât și învățământului profesional.

⁷ Comisia Europeană (2016), *PISA 2015: EU performance and initial conclusions regarding education policies in Europe* (Performanța în UE și concluzii inițiale privind politicile din domeniul educației în Europa). Ponderea elevilor cu rezultate slabe a crescut în perioada 2012-2015 de la 16,6 % la 20,6 % în domeniul științelor, de la 17,8 % la 19,7 % în ceea ce privește citirea, iar în privința matematicii, ponderea a stagnat la aproximativ 22 %. Proporția tinerilor cu cel mai înalt nivel de performanță în știință este de 24 % în Singapore și de 15 % în Japonia. Niciun stat membru al UE nu se ridică la această performanță.

competențe digitale adecvate⁸. Un alt aspect esențial este reprezentat de lipsa calificărilor formale; în pofida faptului că multe state membre au înregistrat progrese semnificative în reducerea procentului de tineri care părăsesc timpuriu școala, atingând obiectivul principal al Strategiei Europa 2020 de 10 %, există încă prea mulți tineri care părăsesc timpuriu școala.

- **Învățământul nu își joacă întotdeauna pe deplin rolul de a promova corectitudinea și echitatea socială.** Din datele PISA⁹ reiese că disparitățile de gen în domeniul matematicii și științei se reduc, dar că stereotipurile legate de gen încă duc la diferențe în ceea ce privește implicarea în știință și TIC și trebuie tratate cu mai multă atenție. Totodată, datele demonstrează că rezultatele școlare depind în mare măsură de mediul socioeconomic al elevului. În medie, peste o treime dintre tinerii din UE care provin din medii defavorizate au rezultate școlare slabe. Aceasta înseamnă o cifră de patru ori mai mare față de colegii lor care provin din medii mai favorizate. Alte probleme specifice cu care se confruntă elevii proveniți din familii de migranți și elevii romi agravează această situație. Aceste discrepanțe sporesc inegalitatea socială¹⁰ în loc să o diminueze. Accesul la educație și formare de înaltă calitate este esențial pentru o societate mai rezistentă și bazată într-o mai mare măsură pe egalitate. Exemplele din Estonia și Finlanda arată că sistemele de învățământ pot să asigure simultan niveluri ridicate de performanță și de echitate.
- **Ritmul schimbărilor tehnologice și digitale afectează în mod profund economiile și societățile noastre - școlile trebuie să răspundă mai bine acestei noi realități.** Mulți dintre elevii de astăzi vor ocupa mai târziu locuri de muncă care nu există în acest moment. Deja 90 % dintre toate locurile de muncă actuale necesită cel puțin un anumit nivel de competențe digitale¹¹. Dobândirea unui set fix de competențe sau cunoștințe nu mai este suficientă pentru tineri; ei trebuie să își consolideze rezistența și capacitatea de a se adapta la schimbări. „Documentul de reflecție privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare” recunoaște, de asemenea, că pentru o societate care devine din ce în ce mai mobilă și digitală este nevoie de noi moduri de învățare. Așa cum s-a subliniat în „Documentul de reflecție privind dimensiunea socială a Europei”, sistemele de învățământ trebuie modernizate pentru a promova creativitatea și gândirea critică, precum și un spirit antreprenorial¹².

Pentru abordarea acestor provocări este nevoie de reforme. Aceasta este o sarcină a statelor membre, întrucât elaborarea sistemelor de învățământ stă în mâinile lor, iar soluțiile vor varia în funcție de specificul național, regional și local. În conformitate cu principiul subsidiarității, UE poate juca un rol util în sprijinirea statelor membre în eforturile lor de reformare. Cooperarea la nivelul UE oferă sprijin statelor membre în ceea ce privește analiza datelor, schimbul de date concrete, identificarea bunelor practici și oferirea de oportunități pentru schimburi de experiență și învățare reciprocă. Acest tip de cooperare voluntară oferă valoare adăugată statelor membre în luarea deciziilor în cunoștință de cauză.

Există trei domenii în care trebuie luate măsuri și în care sprijinul la nivel european poate contribui la abordarea provocărilor menționate anterior:

⁸ Comisia Europeană (2015), *Being young in Europe today - digital world* (A fi tânăr astăzi în Europa - lumea digitală).

⁹ Programul OCDE privind evaluarea internațională a elevilor (PISA), studiul din 2015.

¹⁰ Comisia Europeană (2016), *Monitorul educației și formării 2016*.

¹¹ Raportul privind progresele digitale înregistrate la nivel european (EDPR) 2017, SWD (2017) 160.

¹² COM(2017) 240, COM(2017) 206.

1. Dezvoltarea unor școli mai bune și mai favorabile incluziunii;
2. Sprijinirea cadrelor didactice și a directorilor de școli pentru ca aceștia să obțină o calitate excelentă a predării și învățării și
3. Realizarea unei guvernante mai eficace, mai echitabile și mai eficiente a sistemelor de învățământ.

Pentru fiecare dintre aceste domenii, prezenta comunicare stabilește acțiunile întreprinse de UE pentru a sprijini statele membre în abordarea acestor provocări. Semestrul european este un factor determinat pentru reformă, în special datorită recomandărilor în materie de educație specifice fiecărei țări. UE poate ajuta statele membre care au nevoie de sprijin în eforturile depuse pentru a realiza reforme. În plus, UE oferă sprijin financiar și tehnic statelor membre, în special prin intermediul programului Erasmus+, al fondurilor structurale și de investiții europene și al Serviciului de sprijin pentru reforme structurale.

Diversitatea este o trăsătură caracteristică a sistemelor europene de învățământ și nu există o soluție universală. În același timp, statele membre au un interes comun de a îmbunătăți rezultatele în materie de educație. Pentru ca educația de înaltă calitate să devină o realitate pentru toți, ar trebui să se valorifice pe deplin toate instrumentele disponibile la nivel național și la nivelul UE. Comisia este pregătită să colaboreze îndeaproape cu statele membre.

2. Dezvoltarea unor școli mai bune și mai favorabile incluziunii

Pentru a completa acțiunile întreprinse de statele membre, Comisia:

- Va intensifica cooperarea dintre școli prin facilitarea accesului la **parteneriate școlare și la mobilitatea elevilor în cadrul programului Erasmus +** și va contribui la optimizarea învățării digitale și interculturale prin promovarea participării la **eTwinning**;
- Va elabora un **instrument de autoevaluare a capacității digitale**, astfel încât școlile din UE să se poată autoevalua în mod voluntar cu privire la poziția pe care o ocupă în ceea ce privește criteriile comune și să fie sprijinite în dezvoltarea și îmbunătățirea utilizării eficace a tehnologiilor pentru învățare în era digitală.¹³ Prin intermediul instrumentului, școlile pot alege să elaboreze rapoarte privind progresele înregistrate cu privire la **disponibilitate, utilizare, competențe și atitudini față de tehnologiile informației și comunicațiilor, creând o bază de date** în toate statele membre participante.
- Va sprijini îmbunătățirea nivelului educației în școli în **domeniile științei, tehnologiilor, ingineriei și matematicii (STIM)** prin promovarea bunelor practici în stabilirea de legături și dezvoltarea cooperării la nivelul UE între învățământul superior, cercetare, întreprinderi și școli și prin tratarea în mod eficace a disparităților de gen și a stereotipurilor legate de gen în STIM, prin intermediul programului Erasmus+.
- Va promova și va sprijini realizarea de experimente în materie de politici privind dezvoltarea **pedagogiilor multilingve și predarea în săli de clasă cu grad mare de diversitate**, ca parte a programului de lucru Erasmus+ 2018.
- Va lua măsuri în urma observațiilor formulate de Comitetul Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu handicap, prin sprijinirea cooperării dintre **Agenția europeană pentru dezvoltarea educației incluzive dedicată persoanelor cu nevoi speciale** și statele membre, la cererea acestora, în ceea ce privește punerea în aplicare a dispozițiilor în materie de educație din cadrul Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap.

¹³ <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>

- Va acorda sprijin în continuare statelor membre pentru ca acestea să poată oferi suficiente **sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari** și își va intensifica eforturile pentru a le ajuta să învețe unele de la altele și să identifice metodele care dau cele mai bune rezultate.

2.1 Sprijinirea tuturor elevilor și dezvoltarea competențelor acestora

Toți tinerii trebuie să aibă șansa de a-și dezvolta întregul spectru de competențe-cheie.

Acestea includ abilitatea de a citi și de a scrie, competențe în domeniul limbilor străine, competențe în matematică, științe, competențe digitale și de programare, precum și competențe civice și sociale, dar și competențe antreprenoriale și transversale, cum ar fi creativitatea și gândirea critică. În pofida importanței lor, nu toți tinerii își dezvoltă pe deplin aceste competențe. Cadrul european din 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții¹⁴ sprijină dobândirea acestor competențe. Revizuirea sa, anunțată în „Noua agendă pentru competențe”, va contribui la consolidarea în continuare a dezvoltării competențelor în domeniul educației și formării. Acest fapt necesită, de asemenea, o schimbare la nivelul școlilor cu privire la modul în care are loc învățarea.

Stabilirea unei legături între învățare și experiența de viață dă naștere unor rezultate mai bune.

Învățarea pornind de la proiecte și probleme, experiențele de la locul de muncă sau învățarea prin muncă în folosul comunității sporesc motivația tinerilor, introduc subiectul în context și oferă oportunități pentru dezvoltarea competențelor sociale, civice și antreprenoriale¹⁵. Educația în domeniul științei, tehnologiilor, ingineriei și matematicii (STIM) este mai eficace atunci când este corelată cu provocări economice, de mediu și sociale sau cu artele și designul, demonstrându-și relevanța pentru viața de zi cu zi¹⁶.

Tehnologiile digitale pot ameliora învățarea și pot sprijini inovarea în școli. Utilizate în mod corespunzător, tehnologiile digitale pot îmbogăți experiențele de învățare și pot sprijini dezvoltarea dincolo de competențele digitale. Cu toate acestea, în prezent, doar un sfert dintre copiii din școlile europene sunt instruiți de cadre didactice care stăpânesc bine competențele digitale¹⁷. Tehnologiile digitale pot sprijini comunicarea și cooperarea în cadrul școlilor și între școli și pot stimula participarea elevilor și a familiilor acestora la viața școlară.

Școlile trebuie să-i sprijine pe toți elevii și să răspundă nevoilor lor specifice. Școlile care acordă atenție nevoilor diverse ale diferiților elevi obțin rezultate mai bune. Acest aspect are și o dimensiune legată de gen. Școlile care adoptă diversitatea lingvistică și culturală în rândul elevilor și sprijină integrarea au un efect pozitiv asupra capacității de învățare a tuturor copiilor¹⁸. Totuși, aceasta nu este întotdeauna practica curentă. Unele state membre ale UE se

¹⁴ 2006/962/CE.

¹⁵ Comisia Europeană/EACEA/Eurydice (2016), *Entrepreneurship Education at School* (Educația antreprenorială în școlile din Europa). A se vedea, de asemenea, cadrul de competențe antreprenoriale: <https://ec.europa.eu/jrc/en/entrecomp>

¹⁶ Comisia Europeană (2015), *Science Education for Responsible Citizenship* (Educație științifică pentru o cetățenie responsabilă).

¹⁷ Comisia Europeană (2013), *Survey of Schools: ICT in Education Benchmarking Access, Use and Attitudes to Technology in Europe's schools* (Studiu privind școlile: TIC în educație – Evaluare comparativă a accesului la tehnologie, a utilizării tehnologiei și a atitudinilor față de aceasta în școlile din Europa).

¹⁸ Comisia Europeană (2015), *Language teaching and learning in multilingual classrooms* (Predarea și învățarea limbilor străine în sălile de curs multilingve). În programul de lucru 2018-2020 din cadrul Orizont 2020, Comisia prevede sprijin pentru proiecte de cercetare pe tema incluziunii copiilor de migranți în sistemele de învățământ din UE (data-țintă pentru adoptare este luna octombrie 2017).

confruntă cu dificultăți în a asigura accesul elevilor cu handicap la o educație favorabilă incluziunii și de calitate¹⁹. În unele orașe și regiuni, un număr mare de elevi nu vorbesc și acasă limba de predare. În special copiii migranți nou-veniți au nevoie de programe specifice de limbă pentru o mai bună integrare în școală.²⁰ În mai multe țări, romii și alte minorități etnice nu au acces la o educație de înaltă calitate.

2.2. Consolidarea învățării prin deschiderea spre noi forme de cooperare

Cooperarea oferă sprijin școlilor pentru ca aceștia să-și îmbogățească experiențele și rezultatele învățării și asigură mai mult sprijin tinerilor în dezvoltarea competențelor de care au nevoie. Aceasta include cooperarea cu serviciile locale, organizațiile comunitare, întreprinderile și universitățile, dar și cooperarea în cadrul școlilor. Tinerii care sunt expuși riscului de părăsire timpurie a școlii beneficiază de o cooperare strânsă cu serviciile sociale sau cu lucrătorii de tineret. Interacțiunea timpurie cu persoane care oferă orientare profesională, cu antreprenori și cadre didactice universitare îi ajută pe tineri să se pregătească pentru activitatea profesională viitoare și pentru studiile suplimentare²¹. Elevii au de câștigat în domenii precum știința sau sportul atunci când alți furnizori de educație, întreprinderi și societatea civilă colaborează cu școlile lor²². Cu toate acestea, nu toate școlile beneficiază de suficient sprijin extern sau susțin cooperarea necesară între propriile cadre didactice, personalul nedidactic, elevi și părinți²³.

Agresivitatea, hărțuirea pe internet și violența afectează starea de bine a copilului și reușita sa școlară.²⁴ Starea bună fizică și mentală reprezintă o condiție prealabilă pentru a obține reușite în procesul de învățare. Datele concrete arată că strategiile care îi implică pe cadrele didactice și pe părinți sunt cele mai eficace în combaterea tuturor formelor de agresivitate²⁵. Pentru a elimina comportamentul agresiv și violența, copiii trebuie să învețe despre toleranță și diversitate. Același lucru este valabil și pentru siguranța online și pentru utilizarea responsabilă a platformelor de comunicare socială.

Aplicarea unei abordări la nivelul întregii școli îmbunătățește rezultatele învățării, incluziunea și echitatea²⁶. Prin această abordare, întreaga școală, împreună cu părțile interesate externe și comunitatea locală, se implică în îmbunătățirea calității școlare. Platformele online „Setul european de instrumente școlare” și „School Education Gateway” (Platforma europeană online dedicată învățământului preuniversitar) sprijină această abordare și sunt disponibile pe bază facultativă pentru toate școlile europene, sprijinind schimburile de

¹⁹ Organizația Națiunilor Unite, Comitetul pentru drepturile persoanelor cu handicap (2015): *Concluding observations on the initial report of the European Union, CRPD/C/EU/CO/1 of 2 October 2015* (Observații finale cu privire la raportul inițial al Uniunii Europene), CRPD/C/EU/CO/1 din 2 octombrie 2015).

²⁰ În planul său de acțiune referitor la integrarea resortisanților din țări terțe, Comisia Europeană propune o serie de măsuri de sprijin în ceea ce privește educația și formarea copiilor de migranți. COM(2016) 377 final.

²¹ INCLUDE-ED <http://creaub.info/included>; Rețeaua europeană pentru dezvoltarea politicilor de orientare pe tot parcursul vieții, www.elgpn.eu.

²² Comisia Europeană (2015), *Science Education for Responsible Citizenship* (Educație științifică pentru o cetățenie responsabilă).

²³ RESL.eu – Reducerea abandonului școlar în Europa, www.uantwerpen.be/en/projects/resl-eu/

²⁴ OCDE (2017), *PISA 2015 (Volumul III)*.

²⁵ Ttofi, M.M., Farrington, D.P. (2011): *Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: a systematic and meta-analytic review* (Eficacitatea programelor școlare pentru reducerea comportamentului agresiv: o analiză sistematică și metaanalitică), *Journal of Experimental Criminology*, Vol. 7, N. 1, 27-56.

²⁶ Comisia Europeană (2015), *A whole school approach to tackling early school leaving* (O abordare a școlii în totalitate pentru combaterea abandonului școlar).

experiență între colegi și contribuind la îmbunătățirea metodelor de organizare, a practicilor de predare și a experiențelor de învățare²⁷. Programul Erasmus+ sprijină parteneriatele școlare europene, ajutând școlile să își extindă relațiile și să permită schimbul transfrontalier de experiență între colegi.²⁸

eTwinning²⁹ este cea mai mare comunitate de școli din Europa. Peste 460 000 de cadre didactice și 4 din 10 școli din Europa au luat deja parte la această platformă. Oferind un mediu online sigur pentru proiecte transfrontaliere în domeniul educației, eTwinning pune la dispoziția școlilor instrumente ușor accesibile pentru ca acestea să își îmbunătățească oferta de învățare digitală și pentru a sprijini contactele interculturale și transfrontaliere între cadre didactice și elevi. Integrarea utilizării sale în toate școlile din Europa poate contribui la stimularea competențelor digitale și la deschiderea sălilor de clasă.

2.3 Îmbunătățirea accesului la servicii de educație și îngrijire a copiilor preșcolari și a calității acestor servicii

Serviciile de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari pun bazele unui sistem de învățământ eficient și echitabil. Acest sistem pregătește copiii pentru învățământul primar, sporește performanța academică la toate nivelurile viitoare și are un impact deosebit de benefic asupra copiilor proveniți din medii defavorizate și din familii de migranți. PISA arată că tinerii în vârstă de 15 ani care nu au frecventat învățământul preșcolar prezintă un risc de trei ori mai mare de a avea performanțe scăzute decât cei care l-au frecventat mai mult de un an³⁰. Investind în educația și îngrijirea copiilor preșcolari se reduce necesitatea unor cheltuieli mai mari în etapele ulterioare ale școlarizării, atunci când costurile pentru eliminarea diferențelor dintre performanțele ridicate și cele scăzute ale elevilor sunt mai semnificative³¹.

Furnizarea de servicii de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari și accesul la acestea reprezintă o provocare. Participarea la educația și îngrijirea copiilor preșcolari a crescut,³² dar rămâne problematică pentru copiii sub vârsta de trei ani și în special pentru copiii defavorizați. Participarea, accesibilitatea și calitatea sunt distribuite inegal în interiorul statelor membre și între acestea. În 25 de state membre, cererea de servicii de îngrijire a copiilor preșcolari este mai mare decât oferta; calitatea deficitară este adesea legată de calificarea necorespunzătoare a personalului și de posibilitățile limitate de dezvoltare profesională³³. Experții din statele membre și Comisia Europeană au identificat împreună

²⁷ <https://www.schooleducationgateway.eu/ro/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

²⁸ În scopul de a sărbători cea de a 30-a aniversare a Programului Erasmus, acțiunea „Move2Learn, Learn2Move” le oferă, în 2017, tinerilor care participă activ la proiectele eTwinning posibilitatea de a călători și de a-și întâlni colegii ca parte din experiența personală de învățare. Comisia va evalua inițiativa din 2017 și ar putea, fără ca bugetul Erasmus+ să fie afectat și utilizând contribuții din evaluare, să aibă în vedere în viitor o inițiativă similară.

²⁹ <https://www.etwinning.net/ro/pub/index.htm>

³⁰ OCDE (2016), *Low-Performing Students: why they fall behind and how to help them succeed* (Elevii cu rezultate slabe: de ce rămân în urmă și cum putem să îi ajutăm să reușească).

³¹ Cunha, F. et al. (2006), *Interpreting the Evidence on Life Cycle Skill Formation* (Interpretarea dovezilor privind formarea competențelor pe parcursul ciclului de viață), în *Handbook of the Economics of Education*, Vol. 1, Amsterdam, Olanda de Nord.

³² Consiliul a stabilit, în cadrul programului Educație și formare profesională 2020, un criteriu de referință pentru UE, care impune participarea la ECEC a cel puțin 95 % dintre copiii cu vârste între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie. În 2014, rata de participare la nivelul UE a fost de 94,3 %.

³³ Eurydice (2014), *Policy Brief Early Childhood Education and Care (Educația și îngrijirea copiilor preșcolari)*.

principii legate de calitate și cinci domenii-cheie de acțiune: accesul, forța de muncă, programa, evaluarea și monitorizarea, guvernanta și finanțarea³⁴.

Punerea în aplicare a acestor orientări ar contribui în mod semnificativ la rezultatele în materie de educație ale copiilor de vârstă mică, oferind tuturor copiilor, inclusiv celor care provin din medii vulnerabile, un impuls pentru reușita școlară.

3. Sprijinirea cadrelor didactice și a directorilor de școli pentru ca aceștia să obțină o calitate excelentă a predării și a învățării

Pentru a completa acțiunile întreprinse de statele membre, Comisia:

- **Va oferi orientări de politică privind carierele și dezvoltarea profesională ale cadrelor didactice și directorilor de școli**, prin consolidarea învățării reciproce în cadrul programului Educație și formare profesională 2020 printr-o serie de seminare la nivel de experți și prin conectarea acestei învățări reciproce la dialogul social european sectorial în domeniul educației;
- **Va simplifica accesul și va promova oportunități pentru viitoarele cadre didactice pentru ca acestea să dobândească experiență didactică practică în străinătate** cu sprijinul programului Erasmus+;
- **Va crea comunități și resurse online** pentru personalul didactic, inclusiv noi oportunități privind eTwinning pentru studenții viitoare cadre didactice, rețele online pentru cadrele didactice aflate la început de carieră și mentorii acestora, cursuri online (inclusiv MOOC), schimburi de bune practici între furnizorii de cursuri de formare inițială a cadrelor didactice și un cadru de competențe digitale pentru a sprijini autoevaluarea și dezvoltarea cadrelor didactice;
- **Va dezvolta în continuare sinergii cu OCDE pentru a obține date comparative comune privind personalul didactic**, inclusiv printr-o colectare mai eficientă a datelor comune de către Eurydice³⁵ și OCDE cu privire la cadrele didactice și la directorii de școli.

3.1. Îmbunătățirea atractivității profesiei de cadru didactic

Cadrele didactice cu performanțe ridicate, motivate și apreciate stau la baza excelenței în educație. O scădere a prestigiului profesiei și lipsa de personal reprezintă însă provocări în multe state membre, acestea conducând la stagnarea calității învățământului³⁶. Majoritatea statelor membre urmăresc să atragă o gamă mai largă de candidați eligibili înspre profesia de cadru didactic, să îi motiveze și să îi sprijine pentru a excela în această profesie exigentă.

Îmbunătățirea selecției și a recrutării poate contribui la identificarea celor mai potriviți candidați pentru realizarea activității didactice și la aducerea în cadrul profesiei a unui spectru mai larg de experiențe. Unele țări îi evaluează pe candidați pe baza unei game mai

³⁴ Comisia Europeană (2014), *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care* (Propunere de principii-cheie pentru un cadru de calitate pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari). Raport al Grupului de lucru privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari.

³⁵ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

³⁶ Comisia Europeană (2013), *Study on Policy Measures to improve the Attractiveness of the Teaching Profession in Europe* (Studiu privind măsuri de politică în vederea îmbunătățirii atractivității profesiei de cadru didactic în Europa).

largi de aptitudini și atitudini, în plus față de meritele lor academice³⁷. Acolo unde este important pentru statele membre, această evaluare poate fi însoțită de eforturi pentru a aborda dezechilibrul semnificativ de gen în cadrul activității didactice și pentru a atrage cadre didactice noi din alte profesii și din grupurile subreprezentate.

Salariul, statutul contractual și perspectivele clare de carieră sunt importante pentru atractivitatea profesiei. În unele state membre, activitatea didactică pierde în fața altor profesii în competiția pentru cea mai bună profesie. Cadrele didactice câștigă adesea mult mai puțin decât media lucrătorilor cu studii superioare: salariile variază de la 74 % în învățământul preșcolar la 92 % la învățământul secundar superior³⁸. Țările cu niveluri foarte scăzute de salarizare sau de siguranță a locului de muncă depun eforturi pentru a atrage nou-veniți și a ocupa posturile vacante cu cei mai calificați candidați. Cadrele didactice sunt, de asemenea, preocupate de calitatea pregătirii și a integrării lor, precum și de oportunitățile profesionale mai bune³⁹. Nivelurile de competență și structurile de carieră bine definite atrag mai multă apreciere din partea cadrelor didactice în privința perspectivelor de carieră.

3.2. Activitatea de predare: o profesie pentru persoane care studiază pe tot parcursul carierei și care conlucrează

Este nevoie să se acorde mai multă atenție calității formării cadrelor didactice. Formarea inițială a cadrelor didactice prezintă cel mai înalt nivel de eficacitate atunci când teoria pedagogică se combină atât cu cunoștințele privind materia predată, cât și cu o practică suficientă în sala de clasă⁴⁰. Studenții viitoare cadre didactice trebuie să fie pregătiți să își desfășoare activitatea într-un mediu de colaborare și dezvoltare profesională pe tot parcursul carierei, pentru a face față diversității din sălile de clasă și pentru a stăpâni bine tehnologiile digitale pe care le utilizează. Într-o serie de state membre se acordă o atenție scăzută sau necorespunzătoare participării la dezvoltarea profesională continuă (DPC). DPC trebuie să fie accesibilă, abordabilă din punct de vedere financiar și relevantă. Implicarea școlilor și a cadrelor didactice în identificarea temelor și domeniilor deficitare poate contribui la îmbunătățirea calității acestora⁴¹.

Cadrele didactice au nevoie de sprijin special în primele etape ale carierei lor. Atunci când își încep activitatea profesională, multe cadre didactice consideră că mediile școlare reale sunt caracterizate de provocări și unii renunță la profesie. În prezent, numai 6 din 10 cadre didactice debutante beneficiază de o integrare adevărată în practica școlară,⁴² iar sistemele de integrare care combină sprijinul profesional, social și personal, inclusiv mentoratul, le ajută pe cadrele didactice debutate să își dezvolte competențele și rezistența.

³⁷ Comisia Europeană/EACEA/Eurydice (2013), *Date cheie privind cadrele didactice și conducătorii de școli din Europa*.

³⁸ OCDE (2016), *Education at a Glance 2016: OECD indicators* (O privire asupra educației 2016: indicatori OCDE). Date pentru 22 de state membre ale UE.

³⁹ Comisia Europeană (2013), *ibidem*.

⁴⁰ OCDE (2014), *Rezultatele TALIS 2013: An International Perspective on Teaching and Learning* (O perspectivă internațională asupra predării și învățării).

⁴¹ *The Teaching Profession in Europe* (Profesia de cadru didactic în Europa) (2015).

⁴² Comisia Europeană/EACEA/Eurydice (2015), *Profesia de cadru didactic în Europa: Practici, percepții și politici*.

Acest lucru îmbunătățește calitatea predării și reduce costurile pe care le implică renunțarea la profesie⁴³.

Cadrele didactice cu performanțe deosebite colaborează. Desfășurarea activității de predare în spirit de echipă, observarea altor cadre didactice și comunitățile profesionale mai largi de învățare câștigă teren ca forme puternice de colaborare între colegi, dar nu au devenit încă normă pe teritoriul Europei⁴⁴. Pentru a îmbunătăți experiența de învățare a elevilor, cadrele didactice trebuie să fie capabile și dispuse să lucreze și să învețe în echipe – cu alte cadre didactice, în echipe școlare multiprofesionale și cu parteneri externi.

Mediile favorabile colaborării și tehnologiile digitale pot îmbunătăți învățarea de către cadrele didactice. Atelierele și cursurile de formare tradiționale organizate în afara școlii predomină în continuare. Inovațiile în domeniul educației, cum ar fi rețelele de colaborare între colegi, cursurile online deschise și în masă (MOOC) și partajarea de resurse deschise în materie de educație pot completa aceste metode și pot contribui la depășirea obstacolelor din calea participării⁴⁵.

Prin intermediul programului Erasmus+, UE sprijină dezvoltarea profesională a personalului didactic. Sunt disponibile granturi pentru studenții viitoare cadre didactice, cadrele didactice și directorii de școli care doresc să participe la cursuri de formare, la practică pedagogică sau la activități de învățare prin observare la locul de muncă în altă țară. Prin intermediul eTwinning, UE încurajează colaborarea voluntară și învățarea reciprocă în rândul cadrelor didactice prin cursuri online și evenimente comune de formare.

3.3. Acordarea de sprijin conducerii unităților de învățământ

O conducere eficientă a unităților de învățământ are un impact pozitiv asupra rezultatelor elevilor, asupra calității predării și asupra motivației personalului. Cercetările arată că conducerea care are la bază o viziune împărtășită de personal, părinți și comunitatea locală este esențială în dezvoltarea și inovarea în școli⁴⁶. Cu toate acestea, în unele state membre, posturile de conducere din unitățile de învățământ nu sunt considerate atractive⁴⁷. Conducerea unei școli aduce, de obicei, cu sine o combinație solicitantă de sarcini legate atât de administrare, cât și de instruire. Deseori, directorii de școli nu primesc pregătirea sau sprijinul permanent de care au nevoie pentru aceste sarcini diferite.

Creșterea autonomiei școlilor a condus, în multe țări, la o mai mare responsabilitate pentru directorii de școli. Acest lucru le permite directorilor de școli să reorganizeze orarele și abordările adoptate la nivel de clasă, să stimuleze dezvoltarea școlilor și să repartizeze responsabilitățile în cadrul unui grup mai larg de angajați. Cu toate acestea, aceste schimbări necesită resurse și sprijin adecvate⁴⁸. Recrutarea, pregătirea și dezvoltarea profesională a directorilor de școli reprezintă un factor esențial pentru îmbunătățirea performanțelor școlare.

⁴³ Comisia Europeană (2010), *Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers: a handbook for policymakers* (Elaborarea de programe de integrare coerente la nivel de sistem pentru cadrele didactice debutante: manual pentru factorii de decizie), SWD (2010) 538 final.

⁴⁴ OCDE (2014), ibidem.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ OCDE (2016), *School Leadership for Learning* (Conducerea școlilor în beneficiul învățării).

⁴⁷ SWD(2012)0374.

⁴⁸ VO-raad/EFEE/ETUCE (2015), *Professional Autonomy, Accountability and Efficient Leadership and the role of employers' organisations, trade unions and school leaders* (Autonomia profesională, responsabilitatea și conducerea eficientă și rolul organizațiilor patronale, al sindicatelor și al directorilor de școli).

4. Realizarea unei guvernante mai eficace, mai echitabile și mai eficiente a sistemelor de învățământ

Pentru a completa acțiunile întreprinse de statele membre, Comisia:

- Va stabili un acord de sprijin tehnic, **bazat pe cerere, în cooperare cu OCDE**, pentru a oferi sprijin statelor membre care solicită asistență în mod voluntar, în vederea elaborării și punerii în aplicare a unor reforme majore în domeniul învățământului, consolidând cooperarea existentă, inclusiv în ceea ce privește strategiile în materie de competențe și resursele școlare. Serviciile Comisiei, inclusiv Serviciul de sprijin pentru reforme structurale și instrumentele de finanțare ale UE (cum ar fi fondurile structurale și de investiții europene și Erasmus+) ar putea oferi sprijin;
- Va propune **un raport comun privind eficacitatea și eficiența cheltuielilor în învățământ**, cu implicarea comitetelor abilitate ale Consiliului și a serviciilor competente ale Comisiei. Acest raport se va baza pe activitatea desfășurată în prezent împreună cu OCDE și poate conduce la elaborarea, în parteneriat cu statele membre ale UE interesate și cu părțile interesate, a unor orientări în materie de politici privind investițiile în învățământ;
- Împreună cu statele membre ale UE și cu părțile interesate, Comisia va elabora orientări direcționate pentru elaborarea de politici privind **asigurarea calității** prin consiliere între colegi⁴⁹ și învățare reciprocă.

4.1. Resursele școlare: investiții adecvate și eficiente

În timp ce Europa se bucură de o mare diversitate de sisteme, culturi și contexte educaționale, există provocări similare în materie de guvernanta și finanțare. Printre aceste provocări se numără definirea unor responsabilități clare pentru finanțarea și adaptarea rețelei școlare la schimbările demografice⁵⁰. Statele membre ale UE alocă un volum semnificativ de resurse - în medie, peste 3 % din PIB - pentru învățământ⁵¹. Buna utilizare a acestor resurse este esențială pentru eficiența tuturor cheltuielilor publice ale unei țări.

Optimizarea utilizării resurselor limitate pentru a spori performanța tuturor elevilor este de o importanță crucială. Studiile PISA arată că nu se pot obține rezultate eficace în materie de educație sub un nivel minim de finanțare. Unele state membre nu au investit suficient pentru a obține rezultate bune pe termen lung⁵². Cu toate acestea, la un nivel comparabil al cheltuielilor, unele state membre obțin rezultate mai bune decât altele. Consolidarea cooperării dintre educație și domeniile de politică economică poate îmbunătăți baza de date concrete și poate genera un consens cu privire la „ce anume funcționează” în investițiile în educație. Provocările includ investiții în infrastructură, inclusiv în infrastructura și conectivitatea digitală, precum și în capitalul uman⁵³. Un sprijin politic adaptat reformelor statelor membre în domeniul educației poate contribui la îmbunătățirea guvernantei sistemelor școlare și la creșterea eficacității și echității.

⁴⁹ Consilierea între colegi reunește colegi profesioniști din administrațiile naționale cu scopul de a oferi consultanță externă unei țări care solicită sprijin pentru o reformă în educație.

⁵⁰ OCDE (în cooperare cu Comisia Europeană): *School Resources Review* (Analiza resurselor școlare), <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>

⁵¹ Statistici generale în domeniul finanțelor publice, Eurostat.

⁵² Comisia Europeană (2016), *Monitorul educației și formării 2016*.

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_ro

4.2. Combinarea autonomiei și a asigurării calității

Interacțiunea dintre autonomia școlilor și responsabilitate impune sisteme solide, dar flexibile de asigurare a calității⁵⁴. O tendință majoră recentă a fost descentralizarea și creșterea autonomiei școlilor. Acordarea unei autonomii sporite școlilor în ceea ce privește practicile școlare și organizarea sau utilizarea resurselor financiare le oferă acestora mai multe posibilități de a se adapta la nevoile lor specifice și la contextul local din care fac parte. Cu toate acestea, beneficiile autonomiei depind de capacitatea școlilor de a-și planifica în mod eficace și de a-și gestiona propria dezvoltare, precum și de cât de responsabile sunt în fața părinților, a comunităților locale și a autorităților din domeniul educației⁵⁵. Rezultatele PISA indică faptul că autonomia școlilor conduce la o mai bună dobândire a competențelor de bază atunci când este asociată cu responsabilitatea. Mecanismele de asigurare a calității prezintă diferențe majore în Europa⁵⁶, dar au câteva provocări în comun. Printre acestea se numără modalitățile ce vizează: stabilirea obiectivelor și măsurarea progreselor înregistrate în sistemele de învățământ și în procesul de învățare al elevilor; conceperea de sisteme de asigurare a calității pentru sisteme de învățământ din ce în ce mai descentralizate și organizate pe mai multe niveluri; încurajarea dialogului și a unei culturi a încrederii între părțile interesate din domeniul educației și acordarea de prioritate resurselor umane și financiare.

Elaborarea unor instrumente și procese adecvate pentru date cantitative și calitative ar consolida asigurarea calității. Mecanismele de asigurare a calității ar trebui să ia în considerare climatul școlar și starea de bine a elevilor, precum și dezvoltarea competențelor acestora. Pentru această perspectivă echilibrată sunt necesare atât date cantitative, cât și date calitative⁵⁷. Școlile și părțile interesate locale trebuie să investească în consolidarea capacităților pentru a identifica instrumentele și indicatorii cei mai adecvați pentru monitorizarea progresului elevilor și a dezvoltării școlilor deopotrivă și pentru dezvoltarea unei înțelegeri comune cu privire la modul de interpretare a datelor. Această abordare ar trebui să fie completată de mecanisme externe de monitorizare, cum ar fi evaluările școlare naționale și regionale și/sau evaluările pe scară largă ale elevilor. Trecerea de la o abordare bazată pe „listă de verificare” axată pe respectarea formală a normelor și procedurilor la o abordare bazată pe sprijin și axată pe dezvoltarea școlilor ridică standardele și îmbunătățește rezultatele învățării⁵⁸.

5. Concluzii – calea de urmat

Îmbunătățirea educației reprezintă o componentă centrală a inițiativei Comisiei privind investiția în tinerii Europei. În special, calitatea școlilor joacă un rol fundamental în conturarea perspectivelor tinerilor. Școlile pun bazele succesului profesional. Acestea oferă o

⁵⁴ ET2020, Raportul interimar al Grupului de lucru privind școlile *Quality assurance for school development* (Asigurarea calității pentru dezvoltarea școlilor), aprilie 2017.

⁵⁵ Hanushek, E.A., Link, S. și Woessmann, L. (2013), *Does school autonomy make sense everywhere? Panel estimates from PISA* (Autonomia școlilor se justifică peste tot? Estimări ale experților în cadrul PISA), *Journal of Development Economics*, Vol. 104, p. 212-232.

⁵⁶ Comisia Europeană (2015), *Comparative study on quality assurance in EU school education systems: Policies, procedures and practices. Final report* (Studiu comparativ privind asigurarea calității în sistemele de învățământ din UE: Politici, proceduri și practici). Raport final.

⁵⁷ ET2020, Raportul interimar al Grupului de lucru privind școlile, *Continuity and transitions in learner development* (Continuitate și tranziții în dezvoltarea elevilor), aprilie 2017.

⁵⁸ Concluziile Consiliului privind asigurarea calității în sprijinul educației și formării profesionale, 20 mai 2014.

șansă unică pentru mobilitatea socială. Cu toate acestea, lucrurile nu stau întotdeauna așa. Noile date furnizate de PISA sunt un semnal de alarmă pentru Europa: ponderea elevilor cu un nivel scăzut de performanță în domeniul științei a crescut de la 16,6 % în 2012 la 20,6 % în 2015. 11 % dintre elevi părăsesc școala fără a obține o calificare formală. Dacă aceste deficiențe ale învățământului nu sunt soluționate, șansele de reușită în viață a milioane de tineri vor scădea.

A transforma o educație de înaltă calitate într-o realitate pentru toți tinerii reprezintă o preocupare esențială pentru viitorul Europei. Documentul de reflecție privind dimensiunea socială a Europei din aprilie 2017⁵⁹ subliniază faptul că educația este unul dintre factorii care vor determina tot mai mult viitorul societăților și economiilor noastre; în Declarația de la Roma din 27 martie 2017, 27 de state membre se angajează să lucreze pentru „*O Europă socială: ...o Uniune în care tinerii primesc cea mai bună educație și formare și în care pot studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent*”⁶⁰.

Colaborare în direcția unui angajament comun. Ameliorarea învățământului rămâne o prioritate majoră. Acest lucru se aplică statelor membre și UE și va necesita o cooperare strânsă. Una dintre sarcinile statelor membre este reformarea sistemelor lor de învățământ. Comisia este gata să le acorde sprijin prin valorificarea instrumentelor și proceselor UE. În special, semestrul european este un factor verificat pentru reforme. Alte activități, cum ar fi cooperarea voluntară în cadrul ET 2020, ar trebui dezvoltate în continuare, astfel încât să ofere statelor membre cea mai bună valoare adăugată posibilă. În special, Monitorul educației și formării ar trebui utilizat integral pentru a ajuta statele membre să ia decizii politice în cunoștință de cauză și bazate pe date concrete. O întrebare-cheie pentru cooperarea viitoare este dacă să se stabilească un criteriu de referință mai ambițios în ceea ce privește lupta împotriva abandonului școlar. O altă chestiune esențială este modul în care se poate valorifica la maximum programul Erasmus+ pentru a le oferi mai multor tineri europeni experiențe de învățare în străinătate și pentru a spori capacitățile existente, cu scopul de a sprijini dezvoltarea și inovarea în învățământ și în formarea cadrelor didactice.

Succesul va depinde de o cooperare strânsă. Un summit pe tema educației, planificat a avea loc la începutul anului 2018, va aborda echitatea în educație și modul în care pot fi mai bine sprijinite în acest domeniu grupurile dezavantajate. Summitul va oferi o primă ocazie de a discuta despre viitorul cooperării europene în domeniul educației și în special în cel al învățământului.

⁵⁹ COM(2017) 206.

⁶⁰ Declarația de la Roma, Declarația liderilor a 27 de state membre și ai Consiliului European, Parlamentului European și Comisiei Europene, 25 martie 2017.